

Sygn. akt VIII U 535/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Renata Stańczak
Protokolant:	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2016 r. w Gliwicach

sprawy J. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 10 lutego 2016 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu J. J. prawo do emerytury począwszy od dnia 30 stycznia 2016 roku;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSR del. Renata Stańczak

Sygn. akt VIIIU 535/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10.02.2016r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. J. prawa do emerytury na podstawie art.184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż na dzień 01.01.1999r. ubezpieczony nie udokumentował okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wynoszącego co najmniej 15 lat, a jedynie 2 miesiące i 28 dni.

Organ rentowy wskazał, iż do pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 01.08.1992r. do dnia 31.12.1998r. na stanowisku kierownika robót, ponieważ praca kierownika wiąże się nie tylko z nadzorem pracowników, lecz również z wykonywaniem czynności organizacyjnych, do których należą między innymi

czynności kadrowe oraz inne prace administracyjno – biurowe nieobjęte stosownym wykazem stanowisk załączonych do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12.08.1983r. – wykaz A, dział XIV, poz.24 pkt 1.

Ubezpieczony w odwołaniu od decyzji domagał się jej zmiany przez przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, po uprzednim zaliczeniu do takiej pracy okresów zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Z. od dnia 01.09.1972r. do dnia 30.04.1992r. oraz w (...) S.A. od dnia 01.08.1992r. do dnia 31.12.1998r.

Na rozprawie w dniu 27.10.2016r. pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie z przyczyn jak w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał, iż jako pracę w warunkach szczególnych uznał zatrudnienie ubezpieczonego w (...) S.A. od dnia 04.05.1992r. do dnia 31.07.1992r. w charakterze mistrza, natomiast jako takiej pracy nie uwzględnił:

- dalszego zatrudnienia ubezpieczonego w tej firmie od dnia 01.08.1992r. do dnia 30.12.1998r. w charakterze kierownika robót z uwagi na fakt, iż praca na stanowisku kierownika robót wykracza poza stałe i osobiste dozоровanie wykonywanych prac

na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie,

- okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Z. od dnia 01.09.1972r. do dnia 30.04.1992r., gdyż ubezpieczony nie przedłożył świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczony J. J. urodził się w dniu (...) Jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

W dniu 07.01.2016r. wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury.

W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy postanowił jak w zaskarżonej decyzji z dnia 10.02.2016r., omówionej na wstępie.

W okresie od dnia 01.09.1972r. do dnia 30.04.1992r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w Z. na stanowiskach: ucznia – montera instalacji sanitarnych, od dnia 15.06.1974r. montera instalacji wodno – kanalizacyjnych, od dnia 01.07.1979r. majstra/mistrza robót instalacyjnych, od dnia 01.01.1987r. kierownika robót instalacyjnych oraz od dnia 01.01.1989r. zastępcy kierownika grupy robót zewnętrznych (świadectwo pracy z dnia 30.01.1992r., kartoteka personalna znajdująca się w aktach osobowych ubezpieczonego).

Przedsiębiorstwo zatrudniało około 1500 pracowników, którzy wykonywali swoje prace na kilku równocześnie prowadzonych budowach. Dzielili się oni na grupy pod względem fachowców z danej dziedziny np. grupę instalatorów, murarzy, malarzy. Te grupy dzieliły się zaś na brygady.

Ubezpieczony początkowo pracował w Przedsiębiorstwie jako uczeń przyzakładowej szkoły - (...) Szkoły Zawodowej dla Pracujących Zakładu (...) w G., a następnie po ukończeniu tej szkoły rozpoczął pracę jako monter instalacji wodno – kanalizacyjnych. Pracował w grupie instalatorów, która wykonywała na rzecz kopalni roboty kanalizacyjne. Polegały one na robieniu wykopów, układaniu rur kanalizacyjnych, dokonywaniu wymiany przyłączy wodociągowych do budynków, jak również wykonywaniu przyłączy gazu do nowych budynków i tu również w pierw wykonywaniu wykopu, łączeniu rur, a następnie wykonywaniu robót spawalniczych z tym związanych. Ubezpieczony wykonywał także prace spawalnicze w sytuacji, gdy w okresie

od dnia 21.09.1976r. do dnia 27.07.1977r. ukończył kurs spawania gazowego.

Na stanowisku majstra/ mistrza robót instalacyjnych ubezpieczony nadzorował pracę na budowie, aby roboty wykonane zostały prawidłowo, zgodnie z dokumentacją i we właściwym czasie. Podlegała mu wówczas brygada instalatorów, która wykonywała zewnętrzne prace kanalizacyjne oraz przyłącza gazowe i wodne do budynków. Ubezpieczony pracował codziennie od godziny 7 do 15. Jego praca polegała na bezpośrednim nadzorowaniu w terenie podległych mu pracowników. Ubezpieczony nie miał wtedy swojego biura, a czynności administracyjne, których w tym czasie miał niewiele - wiązały się one głównie z wpisywaniem do szychtownicy obecności pracowników, przeglądaniem dokumentacji, co zajmowało ubezpieczonemu około pół godziny na jedną zmianę – wykonywał w barakowozach na terenie budowy.

Na stanowisku kierownika robót instalacyjnych ubezpieczony wykonywał taką samą pracę jak na stanowisku mistrza, przy czym odpowiadał wówczas za pracę dwóch brygad. Jak był ustanowiony kierownik robót, to w tym czasie nie było mistrza i odwrotnie. Także w tym czasie ubezpieczony nie miał swojego biura.

Jako zastępca kierownika grupy robót zewnętrznych ubezpieczony miał swoje biuro, przy czym musiał jeździć na poszczególne budowy, aby nadzorować wykonywane tam prace. Ten nadzór bezpośrednio na budowach zajmował ubezpieczonemu około 4 – 6 godzin na dzień. Tam brał udział w naradach koordynacyjnych, spotkaniach, bo zdarzało się, że kilka firm pracowało na jednej budowie. Pozostałe 2 - 4 godziny ubezpieczony pracował w biurze. Czasami ubezpieczony w ogóle nie wykonywał pracy w terenie, a tylko pracę w biurze.

Razem z ubezpieczonym pracowali w tym czasie J. O., który był przełożonym ubezpieczonego, gdy ten zajmował stanowisko montera i potem zastępcy kierownika grupy robót zewnętrznych (świadek był kierownikiem grupy robót zewnętrznych) oraz J. R..

W okresie od dnia 04.05.1992r. do dnia 30.04.2015r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) S.A. na stanowiskach: mistrza robót budowlano – montażowych, kierownika robót, kierownika grupy budów, Zastępcy Dyrektora ds. Produkcyjno – (...), Zastępcy Dyrektora ds. Produkcji (świadectwo pracy z dnia 30.04.2015r. akta ZUS).

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 16.09.2015r. zakład pracy podał, iż ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę: kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe są wykonywane prace wymienione w wykazie (wykaz A dział XIV poz.24 pkt 1) między innymi na stanowisku mistrza w okresie od dnia 04.05.1992r. do dnia 31.07.1992r. oraz na stanowisku kierownika robót od dnia 01.08.1992r. do dnia 31.12.1998r.

Zakład ten prowadził roboty związane z gazociągami, wodociągami i kanalizacją, to jest wszystkie roboty zewnętrzne w tym zakresie. Zatrudniał około 100 osób. Ubezpieczony na stanowisku kierownika robót nadzorował w tym czasie pracę jednej brygady, która składała się od 5 - 6 osób przy mniejszym zadaniu, do 10 – 12 osób przy większym zadaniu. Za każdym razem taka brygada wykonywała wszystkie prace od samego początku do oddania zewnętrznej części instalacji. Ubezpieczony nie miał swojego biura. Kontrolował bezpośrednio w terenie pracę podległych mu pracowników. Przyjeżdżał wraz z brygadą jednym samochodem na teren budowy, sprawdzał obecność, odnotowywał to w szychtownicy, ustalał zakres prac i następnie brygada rozpoczynała roboty, a ubezpieczony bezpośrednio je kontrolował.

Razem z ubezpieczonym pracowali w tym czasie L. Z. i M. Z.. L. Z. był zatrudniony w (...) S.A. od dnia 16.10.1996r. do dnia 31.08.2011r. na stanowisku kierownika robót i kierownika budów. Jako kierownik robót wykonywał taką samą pracę co ubezpieczony w okresie spornym. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. uwzględnił świadczeniowi tę pracę jako wykonywaną w warunkach szczególnych i w konsekwencji tego decyzją z dnia 14.09.2011r. przyznał L. Z. prawo do emerytury wcześniejszej z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych od dnia 01.09.2011r.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentacji akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego dotyczących spornych okresów jego zatrudnienia, zeznań świadków J. R., J. O., L. Z., M. Z. (protokół elektroniczny z rozprawy z dnia 28.07.2016r. czas 00:17:40 – 01:32:46), zeznań ubezpieczonego (protokół elektroniczny z rozprawy z dnia 26.09.2016r. czas 00:08:27 – 01:04:53).

Sąd dał wiarę zeznaniom słuchanych w sprawie świadków oraz ubezpieczonego, gdyż były one rzeczowe, logiczne, zasadniczo zgodne ze sobą oraz korespondujące z treścią zgromadzonej w sprawie dokumentacji.

Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie ubezpieczonego J. J. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz. 748) oraz w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.) prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31.12.1948r., który:

- ukończył 60 lat,
- udokumentował do dnia 31.12.1998r. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych wymienionej w wykazie A stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia,
- nie przystąpił do OFE albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa,

W myśl § 2 w.w. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W świetle utrwalonego orzecznictwa sądowego dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska tylko rodzaj rzeczywiście powierzonej pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26.06.2015r. sygn. akt III AUa 168/15 LEX nr 1761793).

W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczony na dzień 01.01.1999r. posiada wymagany 15 – letni okres pracy w warunkach szczególnych. Pozostałe warunki prawa do świadczenia były bowiem bezsporne.

Zdaniem Sądu wyniki przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego pozwalają na przyjęcie, iż ubezpieczony podczas zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Z. i następnie w (...) S.A. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych w następujących okresach:

- od dnia 15.06.1974r. do dnia 30.06.1979r. wymienioną w stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. wykazie A dziale V poz. 1, a mianowicie „roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach”, w tym również pracę o jakiej mowa w dziale XIV poz.12, to jest „pracę przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym”,

- od dnia 01.07.1979r. do dnia 31.12.1988r. oraz od dnia 01.08.1992r. do dnia 31.12.1998r. wymienioną w wykazie A dziale XIV poz. 24, czyli „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

Ubezpieczony w okresie od dnia 15.06.1974r. do dnia 30.06.1979r. zajmował się wykonywaniem robót kanalizacyjnych, czyli brał udział w robieniu wykopów, układaniu rur w tych wykopach, wymianie przyłączy wodociągowych, czy też wykonywaniu przyłączy gazu, w tym wykonywał również roboty spawalnicze w sytuacji, gdy w lipcu 1977r. uzyskał uprawnienia do spawania gazowego.

W pozostałych okresach spornych wymienionych powyżej ubezpieczony sprawował bezpośredni nadzór nad wykonywaniem prac j.w., a więc tych prac, które wcześniej świadczył osobiście, wymienionych w wykazie A dziale V poz. 1 i w dziale XIV poz.12. Zaznaczyć należy, iż nie przeszkadza przyjęciu wykonywania tej pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy fakt, iż ubezpieczony zajmował się także pewnymi czynnościami biurowymi zważywszy, że miały one charakter marginalny, bo zajmowały około pół godziny dziennie, a nadto ściśle i nierozzerwalnie związane były z wykonywanym nadzorem.

Ustalając powyższe Sąd oparł się na zeznaniach słuchanych w sprawie świadków J. R., J. O., L. Z., M. Z., którzy pracowali razem z ubezpieczonym w poszczególnych okresach spornych i byli bezpośrednimi świadkami wykonywanej przez niego pracy. Odnośnie pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) Sąd oparł się zwłaszcza na obszernych i niezwykle szczegółowych zeznaniach świadka J. O., który był przełożonym odwołującego, podczas gdy ten zajmował stanowisko monter a następnie zastępcy kierownika grupy robót zewnętrznych. Sąd oparł się również na korespondujących z zeznaniami świadków, zeznaniach ubezpieczonego i zgromadzonej w sprawie dokumentacji powołanej wcześniej.

Odnośnie pracy ubezpieczonego w (...) S.A. na stanowisku kierownika robót Sąd miał także na uwadze, iż pracę na tożsamym stanowisku wykonywaną przez świadka L. Z. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. uznał temu świadkowi za pracę w warunkach szczególnych i ostatecznie przyznał prawo do emerytury wcześniejszej.

Zaliczenie powyższych okresów spornych do pracy w warunkach szczególnych uznanej przez organ rentowy powoduje, iż ubezpieczony na dzień 01.01.1999r. legitymuje się wymaganym 15 – letnim okresem takiej pracy i stąd spełnia wszystkie konieczne przesłanki prawa do dochodzonego świadczenia.

Bez znaczenia dla rozpoznania sprawy pozostaje fakt, że ubezpieczony nie przedłożył za okresy sporne zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Z. świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Fakt wykonywania takiej pracy został wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów.

W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia, w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10.03.1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21.09.1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.12.2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Zaznaczyć należy, iż do pracy w warunkach szczególnych Sąd nie zaliczył okresu zatrudnienia ubezpieczonego w w/w Przedsiębiorstwie na stanowisku ucznia od dnia 01.09.1972r. do dnia 14.06.1974r., ponieważ jako uczeń przyzakładowej szkoły zawodowej, zobowiązany do doksztalcania się w tej szkole wynikającego z programu nauczania, ubezpieczony niewątpliwie nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.01.2011r. w sprawie o sygn. akt II UK 169/10 Lex nr 786387).

Wreszcie, do pracy w warunkach szczególnych Sąd nie zaliczył okresu zatrudnienia ubezpieczonego w powyższym Przedsiębiorstwie na stanowisku zastępcy kierownika grupy robót zewnętrznych, bo jak wynika z zeznań świadka J. O.

i z korespondujących z nimi zeznań ubezpieczonego, odwołujący nie sprawował wówczas stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nadzoru nad pracownikami wykonującymi prace wymienione w wykazie. Ubezpieczony pracę związaną z bezpośrednim nadzorem pracowników na budowach świadczył zaledwie przez około 4 do 5 godzin dziennie, a w pozostałym zakresie wykonywał prace administracyjne w swoim biurze. Zdarzało się, że te prace administracyjne zajmowały mu nawet całą dniówkę roboczą.

Sąd podzielił w tym zakresie stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 03.12.2013r. w sprawie I UK 184/13 (LEX nr 144873), w którym Sąd ten wskazał, że "dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie" - aby mógł być uznany za pracę w szczególnych warunkach, musi odpowiadać łącznie następującym warunkom: musi być po pierwsze dozorem inżynieryjno-technicznym, czyli dozorem specjalistycznym, a nie "zwykłym" dozorem wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy; po drugie musi być sprawowany "na oddziałach i wydziałach", czyli powinien być wykonywany bezpośrednio w określonym, skonkretyzowanym środowisku pracy, w którym istnieje narażenie na czynniki o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub powodujące znaczny stopień uciążliwości pracy albo wymagające wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia; po trzecie powinien dotyczyć prac zgodnych z wykazami prac w szczególnych warunkach i wykonywanych bezpośrednio przez osoby, nad którymi sprawowany jest nadzór; po czwarte musi być wykonywany stale przez osobę nadzorującą, czyli nie może mieć charakteru okazjonalnego, a ponadto powinien być sprawowany w pełnym wymiarze czasu, jaki obowiązuje osobę nadzorującą na zajmowanym przez nią stanowisku.

Mając powyższe na uwadze, kierując się uregulowaniami prawnymi powołanymi na wstępie rozważań, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w pkt 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury poczynając od dnia (...), tj. od ukończenia wieku emerytalnego 60 lat (zgodnie z art.100 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

W pkt 2 wyroku Sąd na podstawie art.98 k.p.c. i art.99 k.p.c. w związku z §9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz.1804) obowiązującego od dnia 01.01.2016r., zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSR del. Renata Stańczak